

Mxolisi George Khumalo

len werken nu freelance. Bij diegenen die zich bezighouden met research in het veld van de hedendaagse dans zijn nog niet zoveel zwarten. Wie kiest voor nieuwe danscreatie kan slechts overleven door gedeeltelijk als school te functioneren. Voor nieuwe danscreatie is er af en toe een beetje geld vanwege de overheid, maar de regering wil de verantwoordelijkheid niet alleen dragen. In Europa bestaan er co-producenten, kunstencentra en dergelijke, die samen een creatie mogelijk maken. Naast het geld van de overheid moet je in Zuid-Afrika externe steun vinden, meestal via buitenlandse organisaties zoals de Alliance Française en de British Council.

Vroeger waren er een drietal blanke klasieke compagnies; die stonden de laatste jaren wel open voor zwarten, maar omdat de training zo duur is en de zwarten ook een andere relatie hebben met hun lichaam, kozen slechts weinigen voor dit *main stream* ballet. Na het opheffen van de Apartheid voerde de regering een structuurhervorming door: er kwam een gesubsidieerde danscompagnie in Pretoria, één in Kaapstad en één in Natal, de drie grote steden. De regering heeft grof gesnoeid in de budgetten van die drie compagnies om hen zo te verplichten in te krimpen tot kleinere gezelschappen; de dansers konden niet meer professioneel overleven en die gezelschappen vielen dan ook uit elkaar. Enkele dansers zijn nog verbonden aan het staatstheater in Pretoria; zij verzorgen er gedante interventies in opera's en theaterproducties, maar werken niet meer als autonome dansgroep. De meeste danscompagnies die nu overleven hebben dus een fluctuerend bestaan van het ene project naar het andere, zonder echte continuïteit.

Het geld dat voorzien was voor dans werd niet alleen anders verdeeld, maar er werd ook in gesnoeid. Wat vroeger aan blanke gezelschappen gegeven werd gaat nu naar zwarte groepen die met traditionele dans bezig zijn en soms één keer naar groepen die hedendaags werk maken. Alles wordt in kleine potjes verdeeld en die verdeling gebeurt meer op basis van politieke motieven dan op basis van artistieke betekenis. De benadering van de overheid is heel oppervlakkig; je voelt een soort weerstand tegen nieuwe creatie en hedendaags werk. De zoektocht naar de eigen identiteit is vandaag een belangrijk politiek wapen, een manier van denken en doen die heel wat conflicten en misverstanden met zich meebrengt. Men tracht terug aan te knopen bij een soort van verloren gegaan

verleden, een vreemde ontwikkeling die zich na 1998 steeds sterker doorgezet heeft; op dat moment heeft de nieuwe president verklaard dat kunst en cultuur moesten bijdragen tot de 'Afrikaanse Renaissance': dat is uitsluitend geïnterpreteerd geworden in de zin van het terugvinden en doen herleven van de traditie; alleen projecten die zich inschrijven in deze ideologie worden gesteund.

Een gedesorïenteerd lichaam

In Zuid-Afrika zelf heb ik geen enkele formele dansopleiding gekregen: ik heb alles op straat geleerd en via de traditionele dans. Later werd ik door mensen uitgenodigd om jazzlessen te volgen en nog later ook cursussen in hedendaagse en klassieke dans. Maar eigenlijk had ik een soort weerstand tegen die scholing, zeker tegen het klassieke ballet; dat is een heel andere discipline om met je lichaam om te gaan. Als je straatdans wil doen en je volgt balletlessen, dan raakt je lichaam compleet geblokkeerd; je kan als het ware niet meer bewegen.

Voor ik auditie deed bij PARTS had ik reeds drie keer gekandideerd voor scholen in Nederland en Engeland. Aangezien ik eigenlijk geen ballettraining had, werd ik nooit weerhouden. Ik had het dus opgegeven naar audities te gaan. De aankondiging voor de driedaagse PARTS-auditie hing uit in het theater waar ik toen repeteerde; ik schonk er geen aandacht aan. Door een 'list' van collega's werd ik op de laatste dag naar die auditie gelokt. Ik ben daar binnengestapt in de volle overtuiging dat het resultaat toch negatief zou zijn; ik heb meegedaan *just for fun*; ik had geen stress en heb me goed geamuseerd. Ik was dan ook zeer verbaasd dat ze mij in die school wel wilden hebben. Het was een zeer harde beslissing voor mij om op die uitnodiging in te gaan. Natuurlijk wilde ik meer leren over dans, wilde ik mijn mogelijkheden ontwikkelen, maar tegelijkertijd was daar mijn weerstand tegen scholing. Toen ik in de PARTS-brochure las dat het programma niet uitsluitend dans, maar ook theater en muziek bevatte, heb ik me laten overtuigen en ben ik ten slotte vertrokken.

Ik ben door die drie jaar in PARTS, door de fysieke informatie die ik er kreeg, heel sterk beïnvloed; eigenlijk meer dan ik zelf wilde. Mijn bewustzijn omtrent mijn lichaam was veranderd. Toen ik in 2000 PARTS verliet, voelde ik mij erg gefrustreerd. De woordenschat die ik voorheen in mijn lichaam droeg, was vervangen door de formele structuren van de verschillende dansvormen die ik daar had geleerd. Er zijn immers toch overeenkomsten tussen het klassieke ballet en de methoden van Trisha Brown of het materiaal van Pina Bausch; wat hen verbindt is onder andere dat idee van 'release'. Vanuit mijn Zuid-Afrikaanse achtergrond kon ik mij daar moeilijk aan aanpassen. Er zijn wel *release* elementen in straatdans; die manier van bewegen komt daarin dicht bij *break dance*, maar in *break dance* wordt ook gewerkt op de elasticiteit van het lichaam, op het organisch isoleren van bepaalde lichaamsdelen. Bij PARTS moest ik mij vooral richten naar lijnen: daarop was ook mijn eerste solo gebaseerd. In mijn tweede solo – een improvisatie op muziek van Ligeti – probeerde ik terug te vinden wat ik van vroeger wist. Dit stuk was gebaseerd op straatdansmateriaal. Maar in mijn derde jaar begon ik mijn eigen specifieke kwaliteiten te wantrouwen. Ik vond dat mijn lichaam veel te slap geworden was. Ik had het gevoel dat ik niet meer kon bewegen; ik was bang om dingen te doen. Mijn lichaam was verward en geblokkeerd. Ik begon naar video's te kijken van dingen die ik vroeger deed en ik kreeg het gevoel dat alles verloren te hebben. Ik besloot toen te stoppen met lessen te volgen. Ik probeerde zo weinig mogelijk te doen, alsof ik mijn lichaam wilde 'detoxificeren' van al die informatie. Ik liet mijn lichaam gaan en stilaan begon er informatie van vroeger terug te komen. Maar het was een geherdefinieerde informatie; ze smolt samen met en transformeerde zichzelf door wat ik in PARTS had geleerd. Voor zo'n proces is tijd nodig, een luisteren naar je lichaam. Ik besepte dat de informatie die je in je draagt eigenlijk nooit verloren gaat. Ik vind nog informatie terug van het boksen, dat ik vroeger drie jaar lang heb gedaan. Ik heb er een jaar, anderhalf jaar over gedaan: geen lessen meer en mijn lichaam laten gaan waar het wilde gaan. Nu ben ik opnieuw klaar om nieuwe informatie in mijn lichaam op te nemen of om iets te doen met de fusie tussen het oude en het nieuwe. Niet alleen de lessen hebben mij beïnvloed, maar uiteraard ook mensen: Jonathan Burrows bijvoorbeeld, en Thomas